

Det kongelige kunnskapsdepartement
Postboks 8119 Dep.

0032 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:

JZACHARI
S10/7133

Arkivnr:

B10 &13
L152010/10

Dato:

18.11.2010

Ved henvendelse vennligst oppgi referanse S10/7133

Svar - Høring - mangfold og mestring - flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet

Viser til Høringsbrev datert 21.6.2010. NOU 2010:7 Mangfold og Mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet. Høringen ble behandlet i komite oppvekst 16.11.2010. Asker kommune sin høringsuttalelse følger under.

Rådmannens vurderinger

4.1 Helhetsforankring

NOU 2010/7 Mangfold og mestring - flerspråklige barn og unge i opplæringssystemet er et omfattende dokument. Rådmannens vurderinger tar derfor utgangspunkt i det som i Asker kommunen er identifisert som vesentlig punkter og knytter utvalgets forslag til dette.

Høringsuttalelsen fra Asker kommune vil fokusere på barnehage, grunnskole og voksenopplæring. Det understrekes at høringsuttalelsen kun omhandler enkelte utvalgte forslag fra utvalget. Forslag som ikke er kommentert gis det ikke støtte til, og de blir heller ikke frarådet fra kommunen.

Asker kommune anser flerspråklighet som en ressurs for et flerkulturelt Norge. Derfor bør integrerings- og inkluderingsarbeidet intensiveres. Norges velferd er bygget på frihandel og en åpen økonomi. Mennesker med ulik kulturell bakgrunn er en ressurs for Norge. Å lykkes med integreringsarbeidet vil bidra til å gjøre flere mennesker selvhjulpne i det norske samfunnet. Dette er viktig for individet selv og i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

4.2 Vektlegging, prioriteringer.

Økonomi.

Det som er grunnleggende for opplæringstilbudet som gis til minoritetsspråklige er de økonomiske rammene. Særlig avgjørende her er den statlige finansieringen knyttet til denne opplæringen.

Kapitel 6: Opplæringssektoren – styring, økonomi og organisering.

Utvalget har vurdert og foreslår at det er behov for ytterligere finansiering for kommuner og fylkeskommuner knyttet til opplæring av minoritetsspråklige barn, unge og voksne.

Rådmannen støtter utvalgets vurdering.

Barnehage

Det grunnleggende for å kunne gi minoritetsspråklige barn et godt opplæringstilbud i barnehage er deltakelse og ressursene til å gi god språkopplæring.

Deltakelse er avgjørende for å kunne få gitt et tilbud til minoritetsspråklige, og tiltak som stimulerer og legger til rette for deltakelse blir derfor vurdert som særlig viktige. Asker kommune har tidligere søkt om å få midler til å være med i en forsøksordning med gratis kjernetid, men fikk avslag. Asker har en god deltakelse av minoritetsspråklige barn i barnehager, p.t. er andelen 9,4 % minoritetsspråklige barn i barnehagene og det har vært en jevn økning over de siste årene. Særlig trekkes samarbeidet med helsestasjonstjenesten frem som et viktig bidrag til denne utviklingen.

Rådmannen støtter dermed følgende forslag fra utvalget.

Kapitel 7 – Barnehage og andre tilbud i førskolealder

I dagens situasjon innføres gratis tid tilsvarende 20 timer i uken for alle barn i barnehage.

Regler for inntektsgradering og søskenmoderasjon presiseres slik at disse virkemidlene gir større effekt og reffsikkerhet.

Det er særlig to forhold som vektlegges i forhold til språkopplæring. For det første er det å ha kompetent personale og for det andre å ha gode kartleggingsverktøy med forslag til konkrete tiltak. Med kompetent personale tenkes både pedagogutdannede og tospråklig personale som nøkkelpersoner.

Tilskuddet til tiltak for å bedre språkforståelsen bør økes for å møte behovet for flerspråklig assistanse ved oppstart i barnehagen og for å styrke foreldresamarbeidet i introduksjonsfasen. Samtidig som man har styrket det systematiske arbeidet for norskkunnskaper

Rådmannen støtter dermed følgende forslag fra utvalget

Kapitel 7 – Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Barnehagens personale

Departementet må følge barnehagenes bemanning og særlig graden av oppfyllelse av pedagognormen nøye.

En mer ambisiøs pedagognorm innføres i barnehagen.

Bruk av tospråklig personale

Morsmåslærere/assistenter/tospråklige assistenter, både i skole og barnehage, skal tilbys en form for videreutdanning, og dersom de ønsker det, bør de få mulighet til å utdanne seg videre til førskolelærere/lærere.

Kartlegging av språk

Det må utvikles tjenlig språkkartleggingsverktøy for barn med annet morsmål enn norsk slik at verktøy som er ment for å kartlegge enspråklige norske barns ferdigheter, ikke brukes på flerspråklige barn i mangel av noe bedre. Bruk av kartleggingsverktøy må alltid være faglig fundert.

Det bør utvikles standarder for kartlegging av språkmiljø i barnehagen.

Ved innføring av krav om at alle barnehager skal gi tilbud om språkkartlegging ved treårsalder, må et slikt tilbud også omfatte barn som ikke går i barnehage. Språkkartlegging ved treårsalder bør også for disse barna finne sted i barnehagen eller i aktuell åpen barnehage.

Det må sikres nødvendig kompetanse for bruk av slikt verktøy gjennom egne etterutdanningstiltak

Språkkartlegging skal ha som mål å sikre at barn med særskilte behov får den hjelpen de trenger.

Grunnskole

Det er også to forhold som her løftes frem som viktige faktorer for å bedre opplæringstilbudet til minoritetsspråklige elever i grunnskolen. Rådmannen mener kartlegging og bruk av ordinær læreplan i forhold til læreplan i grunnleggende norsk er to viktige områder å fokusere på.

Slik situasjonen er p.t. foreligger det et papirbasert kartleggingsverktøy utviklet av utdanningsdirektoratet. Det er valgfritt om man ønsker å bruke dette, men Asker kommune har integrert dette verktøyet ved grunnskolen og i inntaksklassene. Rådmannen ser det som viktig at utdanningsdirektoratet sitt kartleggingsverktøy digitaliseres og utvikles videre for å kunne vurdere elevers norskferdigheter og at dette verktøyet gjøres obligatorisk.

Rådmannen støtter med bakgrunn i uttalelsen over følgende forslag fra utvalget

Kapitel 8 – Minoritetsspråklige elever i grunnskolen

Det må satses betydelig på videreutvikling av digitale læringsressurser og digitalt kartleggingsmateriell, og slike ressurser og materiell må gjøres lett tilgjengelig for skoler og lærere.

I dag brukes det en ordinær læreplan i norsk og en egen læreplan i grunnleggende norsk for minoritetsspråklige. I forbindelse med opplæring i særskilt norsk, er det foreløpig valgfritt hvilken norskplan skolene i Asker bruker. Imidlertid oppfordres det til å bruke en tilpassning til den ordinære læreplanen for elever fra språklige minoriteter. Planen "Grunnleggende norsk" består av grunnleggende emner innenfor norskfaget, og disse emnene er også en del av den ordinære norskplanen. Oslo kommune har brukt vanlig norskplan for alle sine elever i en årrekke med bra resultat.

Asker kommune ønsker derfor at ordinær norskplan skal brukes av alle elever i norsk grunnskole og at elever med svakere norskferdigheter/kunnskaper får følge en tilpassning til ordinær læreplan. Hvis læreplan i grunnleggende norsk fortsatt skal eksistere, skal den brukes av elever i innføringsgrupper / velkomstgrupper, før de kommer ut i ordinære klasser på hjemmeskolen sin.

Rådmannen støtter dermed følgende forslag fra utvalget

Kapitel 8 – Minoritetsspråklige elever i grunnskolen

Det nedsettes en arbeidsgruppe for justering av læreplanen i norsk slik at et språklærings og andrespråksperspektiv integreres.

Voksenopplæring

Innen voksenopplæringen blir det fra Rådmannens side sett på som særlig viktig at en får til en mer helhetlig organisering av opplæringstilbudet til voksne minoritetsspråklige og en revidering og tilpassning av opplæringens innhold.

Rådmannen støtter følgende forslag fra utvalget

Kapitel 11 - Opplæring spesielt organisert for voksne etter opplæringsloven

Voksenopplæringens organisering og innhold, herunder alle tiltak rettet mot minoritetsspråklige, må vurderes samlet for å sikre en tjenlig ansvars plassering

Det må satses på et kompetanseløft i voksenopplæringen, både når det gjelder voksenpedagogikk generelt og andrespråks- /flerkulturell pedagogikk spesielt, jf. kapittel 20 om kompetanse

Det må rettes et fokus på å avdekke spesialundervisningsbehov hos voksne, jf. kapittel 16 om spesialundervisning.

Barn av asylsøkere og enslige mindreårige asylsøkere - Kapittel 15

Rådmannen støtter høringsuttalelse fra Stokke kommune, datert 6.9.2010. Uttalelsen vedrører tilstrekkelig tilskuddet til grunnskoleopplæring for barn og unge asylsøkere i statlige mottak.

5. Komiteens vurdering

Komite oppvekst støtter rådmannes innledning under punkt 5.1.

5.1 Flertallets vurdering (Høyre/Fremskrittspartiet)

Barnehage og andre tilbud i førskolealder

Et særlig fokus i dette kapitlet er viktigheten av barns språkutvikling og språkmiljø, som vi i Asker kommune også ser på som særdeles viktig, og som kommunen har tiltak for å stimulere.

Vi ser på barnehagen som en sosial læringsarena. Barnehage fremheves som et av de viktigste tiltakene for at minoritetsspråklige barn skal ha meningsfulle aktiviteter i fellesskap med andre jevnaldrende. Asker kommune ser det som avgjørende for godt læringsutbytte at barn behersker norsk ved skolestart. For mange minoritetsspråklige vil det derfor være barnehage som på best måte forbereder dem til å starte på grunnskolen.

Asker kommune støtter forslaget om at det bør være mulig med en kommunalt bestemt gradert foreldrebetaling som treffer lavinntektsfamilier og/eller barnrike familier med lav inntekt.

Asker kommune støtter ikke forslaget om at kontantstøtten utfases.

Kunnskap om flerspråklighet

Asker kommune ser positivt på at kunnskap om flerspråklighet styrkes i personalet i barnehagene. Barna må møtes i barnehagen på sine egne premisser. Forståelse for deres språklige, kulturelle og religiøse opphav bedrer kommunikasjonen mellom personalet på den ene siden og barna med sine foreldre eller foresatte på den andre. Slik vil barnas foreldre i større grad kunne involveres i hverdagen i barnehagen. Foreldrene vil også kunne få fordeler av barnas deltakelse i barnehagen – ved økt språkkunnskap og ved at muligheten for arbeid øker. Asker kommune ser det som utvilsomt at en helt sentral suksessfaktor for flerspråklige barns mestring i skolen er at læring på norsk begynner så tidlig som mulig. Barnehagene har en viktig rolle å spille i denne utviklingen, i nært samarbeid med foreldrene.

Grunnskole

Asker kommune legger til grunn at det er omdiskutert i hvilken grad ulike faktorer har påvirkning på barnas læringsutbytte. Ulike studier trekker frem eksempelvis sosioøkonomiske forhold – både isolert sett og i sammenheng med andre forhold, foreldrenes utdanningsnivå, demografiske forhold og lærertetthet som viktige elementer. Det synes imidlertid å være enighet om betydningen av at barna behersker norsk før skolestart. Samtidig har det fra flere regjeringer vært lansert mange tiltak for å legge til rette for økt måloppnåelse og språkutvikling for både elever med norsk som morsmål og flerspråklige. Med dette som bakteppe vil Asker kommune understreke behovet for mer forskning på området, slik at det skal være mulig å utforme de tiltakene som har gir størst læringsutbytte for barna.

NOU 2010:7 viser til at minoritetsspråklige elever har et lavere læringsutbytte enn majoritetsspråklige elever, på tross av høy motivasjon og trivsel i skolen. Asker

kommune mener at morsmålsundervisning ikke må være et alternativ til undervisning på og i norsk. Hvis det fra statlige myndigheter skal prioriteres midler eller undervisningstid til språkutvikling bør dette medføre en økning av norskundervisningen. Kommunen er positiv til at morsmålsundervisning kan gis utenfor det ordinære skoletilbudet, slik det gjøres i mange land. Det kan være aktuelt at elever etter søknad kan få økonomisk støtte til et slikt tilbud i en periode. Da har kommunen anledning til å kvalitetssikre tilbudet og sette standarder for måloppnåelse.

Kunnskap om flerspråklighet og det flerspråklige samfunn

Det er viktig at lærere har kompetanse om flerspråklighet og en forståelse av det flerspråklige og flerkulturelle samfunnet. Kunnskap om de mulighetene og utfordringene som ligger i dette samfunnet, og hvordan vi skal forholde oss til denne virkeligheten, er det avgjørende at bringes videre til elevene. Asker kommune ser derfor positivt på forslaget om at flerspråklighet i større grad må fremmes som et ideal i opplæringen for å bidra til flerkulturellforståelse og samhandling. Dette må imidlertid ikke gå på bekostning av elevenes norskundervisning.

Språkopplæring - Morsmålsopplæring – tospråklig fagopplæring

Morsmålsopplæring må gis innenfor de rammene av det til enhver tid gjeldende lovverket. Da det synes å være noe forvirring om hvordan opplæringsloven § 2-8 skal forstås, støttes det at denne klargjøres. Asker kommune vil fraråde at morsmålsopplæring kommer som et alternativ til norskopplæring.

Asker kommune vil understreke viktigheten av å beherske ett språk som et springbrett for lettere å tilegne seg andre språk. Dette må også trekkes frem i diskusjonen om forholdet mellom opplæring i morsmål og norsk.

Minoritets språklige elever er en heterogen gruppe. Det er derfor viktig at det utvikles gode kartleggingsverktøy, og at kompetansen i bruken av disse økes, for på en god og sikker å kunne tilrettelegge norskopplæringen og avklare behovet for tospråklig støtte. For å sikre god kommunikasjon med elever som ikke behersker norsk godt nok vil det være viktig at kommunene avklarer behovet for leksehjelp fra personer som behersker elevenes morsmål.

Innføringstilbud for nyankomne elever

Når det gjelder innføringstilbud for nyankomne elever skisseres to modeller; (1) innføringsklasser og(2) innføringsskoler. Asker kommune har modell 1 og støtter utvalget forslag om å prioritere denne modellen, da muligheten for en viss inkludering er langt større i innføringsklasser på ordinære skoler.

Voksenopplæring

Utvalget mener at tiden er inne for et løft i voksenopplæringen. Det har skjedd betydelige endringer av deltakermassen i grunnopplæringen for voksne de senere årene. Fra Kunnskapsdepartementet er det opplyst at det ikke har vært foretatt endringer i regelverket eller i finansieringssystemet som følge av økt andel minoritetsspråklige deltakere i grunnopplæringen for voksne. Voksenopplæringen må organiseres for å sikre en tjenlig ansvars plassering. Organiseringen av både innføringsprogram, grunnskole opplæring, språkopplæring og spesialundervisning må sees i sammenheng

for å kunne bidra til et bedre utdanningsopplegg. Testkompetansen må styrkes, slik at undervisningen kan bli mer målrettet.

5.2 Mindretallets vurdering (Arbeiderpartiet /Sosialistisk Venstreparti)

For å styrke tidlig innsats ser Asker kommune det som sentralt å tilby gratis kjernetid i barnehage for minoritetsspråklige barn. Dette kan sikre tidlig innsats ift språkutvikling som er sentralt ift integrering og læring.

Morsmålundervisning er en del av utvikling av egen identiteten til helhetlige mennesker. Derfor bør det være mulig å få morsmålundervisning men ikke på bekostning av norskopplæringen.

Når det nå er oppnådd full barnehagedekning bør kontantstøtten avvikles. I en integreringssammenheng er gratis kjernetid et bedre tilbud enn kontantstøtte.

Med vennlig hilsen

Jo Fiske
Direktør for Oppvekst og utdanning

Jo-Rasmus Holt Zachariassen
Saksbehandler